

УДК 342.951:351.778(477)(063)

*В.О. Ольховський, В.В. Хижняк, М.В. Губін, Н.В. Стебловська***ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОГО ПРАВОЗНАВСТВА І СУЧАСНА
БІОЕТИЧНА ПРОБЛЕМАТИКА**

Харківський національний медичний університет

Резюме. Наразі медичне правознавство є обов'язковою дисципліною для студентів медичних університетів. Показано необхідність оновлення викладання

медичного правознавства сучасною біоетичною проблематикою.

Ключові слова: медичне правознавство, викладання, сучасна біоетика.

Вступ. Програма з медичного правознавства для вищих медичних закладів освіти України показує, що біоетичній проблематиці присвячено багато уваги. З іншого боку, суспільне життя і правовідношення в ньому швидкоплинні, а тому виходять на перший план проблеми, які нещодавно були лише прерогативою поодиноких науковців: генна інженерія, клонування, робототехніка, нанотехнології тощо. Ці новітні дослідження, новий рівень технологічних можливостей актуалізують нові напрями біоетичної проблематики [2].

Мета дослідження. Зробити наголос на новітніх біоетичних питаннях, що потрібно опрацювати під час викладання медичного права.

Один із механізмів позитивного вирішення проблеми збереження людства є генетичне розмаїття. Воно забезпечує неповторність за різними ознаками – дактилоскопічними, будовою мікрокристалічної решітки емалі зубів, відстань між певними орієнтирами на обличчі, малюнку дерматогліфічних ліній на долонях тощо. У випадку настання глобальної катастрофи чисельність людства і генетичний поліморфізм зумовлять виживання частини людства – тоді на перші позиції стануть питання біоетичної проблематики. Але не менш катастрофічними за наслідками може стати задоволення потреб за рахунок руйнування всесвітньої екосистеми і швидкі темпи технічного прогресу. Тому суттєвою протидією значущим процесам є інстинкт самозбереження, здоровий глузд як суспільства в цілому, так і кожного окремо, виважений, філософський підхід до благ цивілізації, біоетичні принципи відносин між людьми і безпосередньо до природи.

У XIX ст. практичні спроби поліпшити природу людства зумовили виникнення евгеніки. Негативна евгеніка на цей час не отримала підтримки більшості людства. Захоплення позитивних евгеністів поліпшенням генотипу людини має суттєві протиріччя з парадигмою медицини, спрямованої на виправлення аномалій і каліцтва, боротьбу із захворюваннями та їх профілактику. Вони вже робили спроби збагачення популяції людей цінними спадковими рисами. Так, у середині XX століття в США організували банк замороженої сперми від лауреатів Нобелівської премії, яку пропонувалося застосовувати задля штучного запліднення жінок.

Досягнення медичної генетики створили реальне підґрунтя закріплення або елімінації різних ознак людини, що, по суті, сприяє поліпшенню «роду людського». Важливою причиною розквіту позитивної евгеніки є збільшення «генетичного вантажу» внаслідок застосування методів зберігання патологічної вагітності, витягування глибоко недоношених немовлят або народжених із природженою патологією, що зумовлена мутаціями під час вагітності чи переданих дитині від її предків. Наступний чинник зростання ваги «генетичного вантажу» – здобутки сучасної медицини щодо забезпечення тривалості життя аж до репродуктивного віку для осіб із природженою генетичною аномалією або спадковими хворобами. До XX століття такі особи помирили в дитячому віці. Важливим чинником також є надмірна інтенсифікація трудової діяльності (електромагнітне опромінювання моніторами, приладами, світильниками, надмірне навантаження нервової системи, збільшення тривалості робочого часу внаслідок низьких зарплат, постійно висока відповідальність тощо) та побуту людини (носимо синтетичний одяг, мешкаємо у приміщеннях із токсичними речовинами, маємо електромагнітне опромінювання моніторами комп'ютерів і телевізорів, мобільними телефонами, мікрохвильовими пічками, застосовуємо агресивні парфуми, миючі засоби, шампуні, продукти харчування з ГМО, стабілізаторами, консервантами, підсилювачами тощо), що зумовлює стрибок і збільшення частоти мутаційних змін і спадкових хвороб.

Висновки

1. Вторгнення людства у свій геном потребує активної дискусії суспільних наслідків цього з біоетичних позицій.

2. Широкий взаємозв'язок із передовими напрямами науково-технічного прогресу і високий темп розвитку біоетики – характерні риси сучасної біоетики.

Література

1. Всеобщая декларация о геноме человека и правах человека. Принята 11.11.97 г. на 29-ой сессии Генеральной конф. ЮНЕСКО. – 25 ст.
2. Запорожан В.М. Шлях до ноетики / В.М. Запорожан. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2008. – 284 с.